

end ogsaa jeg troer, at man efter hvad man hidtil har seet er berettiget til at antage, saa vilde selve dette Procenttal dog i og for sig være meget lidet beroligende, forsaavidt det navnlig ikke kan negtes, at, dersom det vilde fortsæres saaledes, vilde der medgaae en heel Mennefsaalder, inden Formaalet var naaet, og dette Formaal er jo ikke blot og langtfra ikke blot et reent individuelt for Fæstebondestanden, men det er i høieste Maaade et almeenvigtigt, et politiskt nødvendigt Formaal for den Udvikling, hvori vor Stat er bragt og befinder sig. Den ærede Minister siger, at Fremgangen er stigende; ja, den har nok været stigende, men om det, naar Alt rigtigt oplyses, er en Stigen i et tilstrækkeligt Forhold, er han aldeles bleven os Bevistet skyldig for. Han er dernæst gaaet over til en Antydning — og det er den Antydning, der isærdeleshed har foranlediget mig til at reise mig — af at det Meste af det Fæstegods, som var solgt, var blevet solgt billigt; han sagde i Gjennemsnit til 700 Rbd. pr. Td. Hartkorn, og, svøiede han til, jeg kalder den Brits billig, naar jeg sammenligner den med den vistnok noget lavere, men ogsaa kun noget lavere, der er udbragt ved Taxation af Krongodsset. Jeg troer nu, at den høitagtede Indenrigsminister med Hensyn dertil ikke har udtrykt sig meget nøiagtigt, og jeg troer overhovedet, at denne Ansørfel, idetmindste for Krongodssets Vedkommende, endnu neppe burde være kommet til stede, og det saameget mere som det vil være det ærede Thing bekendt, at der i Sommer har fundet Taxationer Sted deels paa Universitetets Gods, deels paa Krongodsset. Dersom den ærede Minister har sigtet til Universitetets Gods, til Sorø Academies Gods, saa skal jeg ikke indlade mig derpaa, endsskøndt jeg troer, at hans Uttringer selv isaaafald ikke ville være meget correcte; har han derimod sigtet til Krongodsset som s. Gr. det oddsherredste Gods, hvis Taxation i Birkeligheden, om end ikke juridisk, er tilendebragt, saa maa jeg tilbagevise den Analogie eller det Argument, han deraf har villet hente. Enhver vil indsee, med hvilken, om jeg maa bruge det Udtryk, Tilbageholdenhed eller Delicatesse der endnu bør handles om et Forhold, som

ikke er officielt tilendebragt og endnu kunde forandres; men sies jeg kan støtte mig til noget bestemt Foreliggende, som neppe er den ærede Indenrigsminister ubekendt, og som i mine Tanker vil bevirke, at alle Analogier for Ansættelsen af de 420 Gaarde i Oddsherred til de øvrige, forsaavidt de bygges paa Gjennemsnitsprisen pr. Td. Hartkorn, ere feilagtige og vildledende. Oddsherreds Hartkorn er nemlig aldeles uefterretteligt — og jeg tager slet ikke i Betænkning at bruge dette Udtryk, uagtet det er temmelig stærkt, deels fordi jeg har haft rig Leilighed til personlig nøiagtigt at undersøge disse Forhold, deels ogsaa fordi jeg har kunnet undersøge dem i Forening med et Par af Landets i den Henseende allersagkyndigste Mænd, og sies er overbevist om, at de ville sige det Samme. Dersom man siger: „een Td. Hartkorn paa det oddsherredste Gods har kostet saa og saameget og staaer i det og det Forhold til Salgspriserne pr. Td. Hartkorn ude i Landet“, saa sammenligner man Størrelser, som ikke kunne sammenlignes; thi Hartkornets Ansættelse ude i Landet er efter den nye Matricul virkelig foretaget efter en omhyggelig Bonitering, medens Hartkornsansættelsen i Oddsherred ikke er foretagen saaledes. Der er ikke foretaget nogenfomhelst Bonitering af Hartkornet i Oddsherred i Anledning af den nye Matricul, og derved er den Mærkelighed fremkommen — jeg skal ikke gaae ind paa saadanne Enkeltheder, som det, at, besynderligt nok, de daarligste og fletteste Jorder der forholdsvis ere højere skyldsatte —, men derved, siger jeg, er den Mærkelighed fremkommen, at, medens den gamle Matricul for dette Gods havde 3,063 Td. Hartkorn, har den nye Matricul, der, saavidt jeg veed, er bleven sat efter en Udskiftnings-Ansættelse af Jorden, og sat herinde i Kjøbenhavn uden Undersøgelse eller Bonitering paa Stedet selv, kun sat det til 2624 Tønder Hartkorn, altsaa over 400 Tønder Hartkorn mindre. Navnlig for de bedre Godsets Vedkommende er det derfor min Overbeviisning, at de staae idetmindste en halv Gang for lavt i Hartkorn i Sammenligning med Landets øvrige Bønderjord. Vi have ikke kunnet lægge Hartkornet til Grund for vore Ansættelser, og jeg paastaar, at det er aldeles